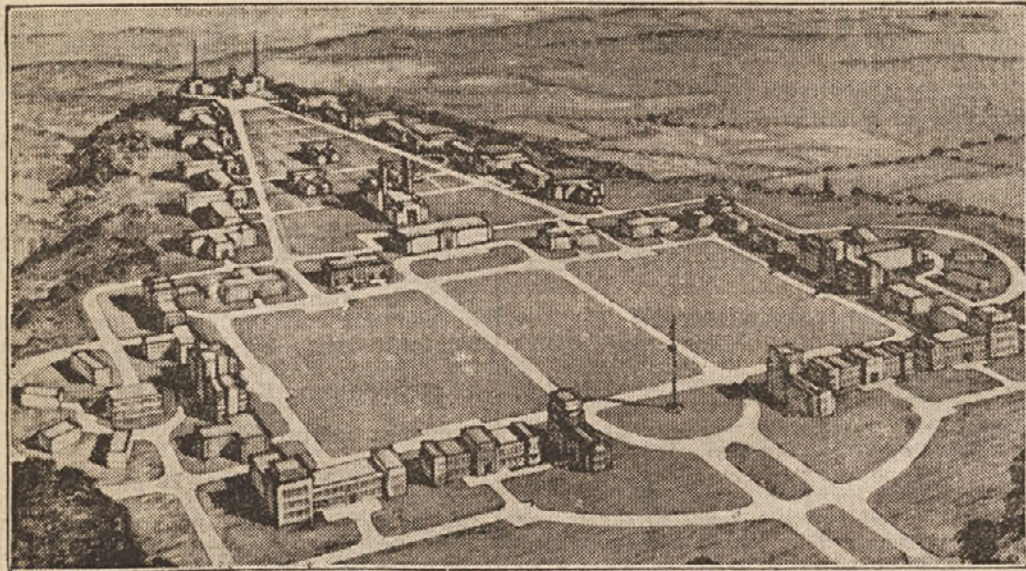

V mestu Berwyn Heights v Ameriki so zgradili doslej na svetu največji kmetijski poskusni in kontrolni zavod, ki obsega 15.000 ha zemlje. Ameriško ministrstvo za poljedelstvo bo na tem zavodu velikopotežno preiskovalo delovne metode farmarjev in rentabilnost njih gospodarjenja.

Dogodki - umetnost - moda

Marsikdo si je že belil glavo, kako nastaja vedno izpremenljiva moda, pri tem pa niti opazil ni, da mimo nje ne gre noben velik dogodek, zlasti pa, kako zelo na modo vpliva umetnost.

Spominjamo se, kako so se na ženskih oblekah ob balkanski vojni povsod pojavile jugoslovanske narodne vezene, ki so jih pa splošno imenovali bolgarske. Ko je Lindberg preletel Atlantski ocean, so bili klobučki po Lindbergu in sedaj, ko nam z vseh strani preti vojna in skoraj nehote mislimo na vojaške uniforme, so spet v modi žnore, ki prepletajo prsi vojakov, a z druge strani nam javljajo tudi o vplivih abesinske noše in o vpljavi solnčnikov in dežnikov po abesinskem vzoru.

Razstave stare umetnosti

Letošnje leto je bilo leto največjih razstav stare umetnosti in pomisliti nam je treba na Tizianovo razstavo v Benetkah, Correggiovo v Parmi ter na druge v Bruslju, Parizu itd. Že od nekdaj stvaritelji in diktatorji ženske mode s pridom uporabljajo barvne harmonije s starih slikarskih mojstrov, pri tem pa ne smemo zanikati, da je na modo silno vplivala tudi ekstremna moderna umetnost. Osnutke za ženska oblačila moramo danes smatrati za umetniška dela, saj imamo za modo po umetnostnih centrih celo posebne umetnostno-obrtno šole in celo na Tehniški srednji šoli v Ljubljani v oddelku za šivanje sodelujejo umetniki. Zlasti na Hrvaškem, a tudi pri nas je že precej prodrlo uvajanje narodnih vezenin v modo in tudi naše velike maskarade, paši ter modne revije so nam že pokazale sodelovanje umetnikov z našimi vodilnimi modnimi saloni.

Moda črpa iz starih noš

Največ pa moda črpa iz noš starih časov od Egipta in starega Efeza. Grške in Rima do baroka, empira, bilermajerja itd. ter prav sedaj je v modi indijsko ogrinjalo »sari«. Velike umetnostne razstave starega slikarstva so z vso silo opozorile tudi na interesantne dele starih noš, ki so jih modni saloni takoj vpeljali v modo. Predvsem imamo v mislih razkošne baržune in svilne iz renesance in baroka ter njih globoke sočne barve. Turban Lukrecije Boržije je velika moda in dobili smo celo klobuček, ki je posnet po aureoli svetnikov iz kvatrocenta. Rafael je dal damam svoj črnozemelni baret in po njegovi Madoni so modistke posnele visoko drapirani turban iz progastega tafta. Tudi zadaj

visoko zavihan klobuček, ki spredaj sega čez oči, je s slike Tobije. Enako je s frizurami, saj povsod vidimo gladko pričesko Grete Garbo, ki je posneta po pričeskah angelov. Tudi okrog glave ovite kile Goethejeve Gretice so se poskusile spet uveljaviti, vendar pa že okrašene z diademom.

Dve skrajnosti v modi

Tako smo prišli v ženski modi do dveh skrajnosti: del novih kreacij je razkošen, kakor še nikdar, drugi pa skoraj asketsko preprost v svojih linijah. Na eni strani bogata baročnost, na drugi pa poduhovljena gotika in klasicizem. Na eni strani dragocena tkanina, posebno fino črno sukno, v gube nabrane obleke, široki napuhjeni rokavi, a tudi ogromni valujoči kepi s težkimi gubami na krbtu, okrašeni z najdragocenejšim krznom. Na drugi strani pa spet skromnost in ekstremna enostavnost, ali pa tudi vplivi praktičnih sportnih krojev in moških oblek. Majhen ovratnik, reverji in rokavi kakor pri raglanu, pas z enostavno sponko in velikimi žepi ter prav taki gumbi. Samo po materialu se razlikuje ogrinjalo za večer, ker je iz žameta ali lameje, a robček je v izpopolnilo druge barve. Posebno so žene vesele preprostega večernega kostuma, ki jim nadomešča tudi majhno večerno obleko. Ima dolgo krilo, bluzo, kratko jopico, ki je bogato okrašena s krznom. Tudi pletenine so že prodirle med večerne obleke. K tem večernim kostumom spada klobuk, ki je majhen in okrašen s peresi ali je pa turban izdelan iz materiala bluze. Krilo pri teh večernih kostumih sega do tal, saj je oblika žene v večernih urah spet ozka in dolga, vendar se pa pojavljajo tudi bolj polne oblike.

O modi odloča žena

Ker smo med dvema ekstremoma, se mora odločiti žena sama, saj v modi diktira vendar ona. Morda se bodo oprijele preprostejše strani, ker imajo rade spet bluze, saj imajo skoraj vse večerne obleke bluzo. V plesnih dvoranah bomo videli mnogo tafta, moareja in velurja s čipkami, muselinom in kovinskimi tkaninami, kakor v starodavnem razkošju. Dominirajo mirne barve, ker kričeče in v oči padajoče barve niso nikdar elegantne. Potrebno je zelo mnogo finega in dobrega okusa, da dama s pomešanjem dveh ekstremov ne pokvari vsega vtisa. Enako je s čevlji, ki imajo prav visoko ali pa popolnoma nizko peto. Pri nizki peti so iz srebrne ali zlate kože ali pa iz črnega satina ali krepa.

Kdo se ne more poročiti

Pred kratkim je ministrski svet v Nemčiji sprejel »zakon o ohranitvi zdravega potomstva nemškega naroda«. Zakon je že objavljen in je torej veljaven.

Po novi postavi morajo zaročenci dobiti posebno »Potrdilo o sposobnosti«, ako se hočejo poročiti. V nekaterih primerih pa takega potrdila ni mogoče dobiti in je torej zakonska zveza že vnaprej izključena: 1. Ako ima eden izmed zaročencev kako nalezljivo bolezen, ki bi v zakonu ogrožala zdravje njegovega druga ali bi pa utegnila škodovati potomstvu. 2. Ako je eden izmed zaročencev pod skrbstvom. 3. Ako je duševno bolan, pa četudi ni pod skrbstvom. 4. Ako ima eden izmed zaročencev kako podedovano bolezen, kakor jih omenja zakon o preprečevanju dedno obremenjenega potomstva. Zakon o sterilizaciji, na katerega se sklicuje ta točka, našteva 8 skupin bolezni, med njimi: dedno slepoto, dedno naglušnost, božjast itd. Osebe, ki imajo te bolezni, bodo uradno-zdravniško sterilizirali (napravili nerodovitne). To pomeni v praksi, da je celotno 11 točk, radi katerih je poroka onemogočena. — Vajna je tudi točka, oziroma odredba, po kateri zakonska zveza ni dovoljena niti po sterilizaciji. Zakonodavec, ki želi številni porast kakega naroda, seveda ne more dovoliti, da bi se zdrava nevesta poročila z neplodnim ženom in ravno tako obratno.

Za prestopke — in tudi za poskus prestopka tega zakona so določene stroge zaporne kazni od 3 mesecev do 5 let. Izvzeti so le primeri, ko sta ženin in nevesta inozemca. Enako tudi, če je inozemec le ženin, nikakor pa ne, če je samo nevesta — inozemka. Tuje državljanke, ki se hočejo poročiti z nemškim državljanom, se morajo ukloniti odredbam tega zakona. Ako bi z napačnimi navedbami skušale preslepiti nemške oblasti, jih seveda zadene kazen, kakor nemške državljanke.

V tujni sklenjeni zakoni, pri katerih niso bili upoštevani predpisi nemškega zakona ali sta se jim novoporočenca hotela celo namenoma izogniti, v Nemčiji izgube veljavo.

Zanimivosti z vseh strani

Vojaška tehnika v USA. Preizkušnja enega izmed največjih topov v USA je dala priložnost za podrobno predstavbo najnovejših izpopolnitev sodobne vojaške tehnike. Učinkovitost tega obreznega topa so preizkusili na največjem ma-

nevrskem terenu v Ameriki, namreč v Aberdeenu v državi Maryland. Top potrebuje 318 kg razstreliva in nese naboj 48 kg daleč. Izstrellek je tehtal 953 kg.

Palestinski centralni cenzurni odbor, v katerem so poleg angleških uradnikov tudi zastopniki Arabcev, je prepovedal predvajanje italijanskih filmov o dogodkih v Abesiniji.

Poljski letalec Karpinski, ki se je po prvem ponesrečenem startu takoj spet dvignil na turistični polet v Avstralijo, je prispel preko Istambula in Bagdada do Bushira.

Ljudsko štetje v Turčiji. Po popisu prejšnjega tedna šteje Turčija 16.488.000 ljudi.

Kultura

Naš Rod. Za tekoče šolsko leto je pravkar izšla 1. številka te prav dobre in spretno urejane mladinske revije. Uvodno besedo je napisal urednik g. Ribičič sam, celoletno povest »Bratovščina sinjega galeba« je prispeval Tone Seliskar, z ilustracijami jo je opremil A. Sirk. Mlade čitatelje bo zanimal Yungov potopis »Bivališča ljudi v tujih deželah« v priredbi P. Kurnavre, po »Prlekiji« pa spremlja mladi rod Vlado Klemenčič. Zaglavje Cicibanov rod je pestro in primerno za otroke, ki jim je namenjeno. V oddelku Doma in po svetu pa bodo, zlasti na deželni, tudi odrasli radi pogledali. — Naslovna stran je mično delo Lj. Ravnikarja.

»Našemu Rodu« želimo, da bi krepko oral brazde v VII. letu, ki je tako prikopno stopil vanj. List izhaja med šolskim letom s knjigami Mladinske matice vred ter stane Din 22.50 na leto. Vsem, ki znajo ceniti vrednost mladinskega lovstva in se zavedajo njegovega silnega vpliva na otrokovo dušo, toplo priporočamo, da naroče list svoji deci.

„Gospa ministrovka“ v Budimpešti

Ta teden, najbrže že v četrtek 31. t. m. se bo v budimpeštanskem gledališču »Bethlen Teater« vršila krstna predstava »Gospa ministrovke« Branislava Nušića. Ravnatelj gledališča pravi, da je v zvezi s to predstavo dobil več brezimnih pisem, ki ga pozivajo, da opusti predvajanje te komedije, češ da je pisec Srb. Zato se je ravnatelj obrnil do predsedstva vlade in zunanje-ga ministarstva. Pravi, da so mu na obeh mestih odgovorili, da se sme Nušićeva komedija svobodno predvajati.

Na obvezovališču tik za abesinsko bojno črto. Slika, ki nam kaže abesinsko saniteto, ko obvezuje ranjence, je bila pred kratkim s posebnim letalom prinesena v Evropo.

Gasilci so takoj začeli svoje delo. Z vseh strani je brizgala voda, ljudje so bežali in kričali, gospa Elen je obupno vila roke in iskala hčerko, gospod Larsen je trepetaje vpraševal, kje je Inge, inženjer Jens Podumjin pa je stal kakor bronast in si je tiščal desno stran na čelo. Ni slišal, ni videl in ni mogel niti toliko, da bi izrekel kakršnokoli besedo. V glavi mu je kljuvalo, v trenutku je hotel premisliti in poiškati vzrok nenavadne katastrofe, toda na vsa vprašanja mu je odgovarjalo samo suho dejstvo, da je poskus ponesrečen in da se je zgodilo nekaj, česar nikoli ne more razumeti.

— Kid, Kid, moja uboga, nesrečna Kid! — Šele ta krik je vzdramil Jensa iz otrplosti.

— Kje je Kid? se je hlasno okrenil in zagledal gospo Elen, ki je obupno vila roke:

— Joj, Jens, kaj se je zgodilo?! ga je s kretnjami klicala gospa, inženjer pa je kakor omotičen stopil proti njej in odšel za njo, kjer je na divanu negibno ležala Kid. Lasje so bili razmršeni, oči izbuljene in stekleno strmeče, obraz mrtvaško blede, dihanje pa tako neznačajno, da bi jo človek na prvi pogled sodil za mrtvo. Dva zdravnika, ki sta se trudila z njo, sta bila kakor dve marmornati sohi. Niti eden niti drugi

ni hotel na nobeno stokajoče vprašanje dati nikakršnega odgovora.

— Kid! je zastokal Jens in pokleknil k divanu, toda mladenka ni niti trenila z očmi.

Pozni večerni mrak so zunaj rezala ostra povelja gasilcev, motorji so brneli, goreče tramovje je pokalo, voda je šumela, vmes pa so se kakor iz brezimne dalje oglašali klici in vzkliki ljudi, ki so drug drugega iskali v temi in drug preko drugega svetovali in hoteli pomagati. Čez dolgo šele je Kid zaprla oči in na lice ji je dahnilo nekoliko življensko rožnega nadiha. Zdravnik je namignil domačim, naj se odstranijo iz sobe, češ, da bi onesveščeni utegnili pogled na preplašene sorodnike škodovati, ako bi se morda le zavedela. Jens je stopil z enim izmed zdravnikov v sosednjo sobo in ga s stisnjenim glasom prosil, naj mu pove, kaj se je pravzaprav zgodilo z mladenko. Zdravnik je skomignil z rameni, govoril nekaj o živcih in o oslabelosti srca, vendar ni povedal tega, kar bi bil Podumjin rad izvedel. Jens namreč v zmedbi ni mogel videti, ali so Kid zadeli žarki ali pa se je samo tako silovito prestrašila. Z zdravnikom je govoril presekan in tako brez zveze, da ga je učeni mož pogledal in obzirno omenil, češ:

— Mislim, gospod inženjer, da bi bilo tudi vam treba nekaj trenutkov miru in oddiha. Inženjer se je z jeznim naklonom zahvalil za nasvet, ko je zaslišal zunaj pritajeno ihtenje. Popustil je zdravnika samega in stopil na hodnik, kjer je stara hišna zateglo stokala in si otirala solze:

— Nikoli več je ne bom videla. — O, ti ubogi otrok.

— Kaj vam je, Mary? je vprašal Jens in stresel žensko za ramo, ko ni mogel dobiti nobenega odgo-

vora od nje. — Zdromite se vendar! Koga ne boste videli? Saj smo vsi tukaj.

— Vsi? Seveda, vsi, samo Inge ne ve več, da je tukaj, ker je ostalo od nje le še — telo.

— Kje je? Pokažite jo. Kam je šla?

— Nikamor ni reva šla, se je trgalo iz sobarice. Tjale so jo prinesli, je pokazala po hodniku v drugo sobo in drsajočih korakov odšla pred inženjerjem, ki jo je bil malone podrl, tako je hitel za njo.

Ko je zagledal Inge, mu je skoraj zastala kri. Obraz je kazal še vedno poteze tiste divje groze, ki jo je morala obiti, preden je planila v dvorani s sedeža in kriknila. Lasje, desno lice in vsa desna stran je bila kakor osmojena in modrikasto podpluta nalik pri človeku, ki je tresčilo vanj. Zdravnik, ki je stal pri njej, se je odločil, da ji da injekcijo v srce. Minilo pa je po injekciji deset minut, minilo je pol ure, prešla je cela ura in uspeh je še vedno izostal. Tedaj se je gospod spoštljivo naklonil in izjavil, da tukaj ni več človeške pomoči — — —

Tovarnar Larsen je bil kakor ubit. Gube na obrazu, ki je bil zdaj popolnoma pepelnat, so se mu pogobile, kakor da je ta večer preživel cela dolga leta. Gledal je v tla, le tu in tam je z očmi osvrknil Jensa in je bilo težko reči, ali pomenijo ti pogledi sočutje, ali obsodbo.

Gasilec se je zunaj posrečilo omejiti požar. Vse nižji in nižji so postajali ognjeni zubli in prasketanje in šumenje je bilo bolj in bolj zadušeno. Preden se je noč zavrtila do polovice, je bil ogenj popolnoma pogašen, plamen pa, ki je divjal v duši inženjerja Podumjina, se je šele sedaj razgorjel s tisto silovitostjo, ki je pretila, da mladega učenjaka popolnoma uniči.